

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

80. An qui offensionem in Cardinalem, cum possit, non impedit, incurrat in excommunicationem Bullae Cœnæ? Et an idem dicendum sit de illo qui sine vitæ periculo clamando poterat eiusmodi Prælati opem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

qua supra dictis infliguntur; & quod offendentibus familiares Papa, vel Cardinalis poena imponitur pro qualitate culpa? Ex part. 5. tractat. 2. Resolut. 80.

§. 1. Offendentes Cardinales eos esse reos læsæ Maiestatis, patet ex c. *felicis, de panis, in 6.* ubi supra dictis plurius infliguntur poena, nempe 37. vt obseruat Manfredus de Cardin. cap. 8. & Lancellor. in *Templo iud. lib. 2. c. 2. de Cardin. §. 3. n. 26. in d. cap.* Cardinalem S. R. E. qui fuerit hostiliter insequutus, vel percussit, aut ceperit, vel socius fuerit facienti, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut consilium, auxilium, vel fauorem dederit, vel postea receperit, aut scienter defensaerit, sit reus læsæ Maiestatis, perpetuo infamis, dissidatus, & bannitus, non potest testari, nec succedere, etiam ab intestato, eius adificia dari debent in ruinam nullo tempore reparanda, nullus ei obligatur reddere debitum, vel respondere in iudicio, eiusque bona applicantur fisco; sit ipso facto priuatus omni feudo, gubernatione, beneficio Ecclesiastico, de quibus Rector Ecclesiæ disponere poterit. Eius filij, nepotes, vel pronepotes per rectam lineam priuantur beneficiis, sine spe ascensionis ad dignitates, regimen, honores etiam mundanos; non sunt apti ad Ordines, nec ad testificandum, nec ad actus legitimos; & prædictus atque alij tanti mali participes sunt excommunicati, & singulis diebus festiuis vt tales publicari debent, dum sunt contumaces, nec absolui possunt nisi à Papa, præmissis festigationibus in nudo ad cautelam, & ultra mare ad triremes relegari debent. Illum autem qui fuit simpliciter Consiliarius, vel fautor, iudex pro qualitate culpæ castigare poterit. Prædictæ item poenæ per Papam extendi poterunt ad collaterales fratres, videlicet nepotes & pronepotes talium. Contra vero offendentes familiares Papæ, vel Cardinalis poena imponi poterit pro qualitate culpæ. Tandem contra occidentes Cardinalem, vel dantes causam mortis, acriter etiam à laicis & secularibus insurgere debet, qui si non fecerint hæc obseruari intra mensem, sunt excommunicati, & eorum ciuitas priuatur Pontificalibus, & est interdicta.

Sed de istis poenis, & de tota hac materia videbis Farinacium in *Praxi crim. q. 112. à n. 75. usque ad num. 131.* Barbosam in *Collect. Doctor. tom. 3. in 6. Decret. lib. 5. tit. 9. c. 5. per totum.* Azevedum in *recopil. lib. 8. leg. 1. tit. 18. n. 7.* & expositores Bullæ Cœnæ in *Can. 11.*

2. Verum difficultas est, an qui iniuriam verbalem in Cardinalem protulit incidat in poenas d.c. *felicis*, ita vt dicatur incidisse in crimen læsæ Maiestatis? Hanc quæstionem latè discutit Albanus de Cardin. q. 42. *prinil. 7.* & licet pro affirmatiua sententia multas adducat rationes, tamen ipse in negatiua persistit, quam etiam tenet Couarr. *lib. 1. var. cap. 11. nu. 5.* Plazza de delictis *lib. 1. cap. 2. num. 5.* Diaz in *pract. crimin. cap. 69. num. 3.* Naldus in *sum. ver. Bulla Cœna, n. 45.* Alterius de *Censuris, tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 4. quest. 2.* Zechius de *Republ. Christi. tit. 3. de Cardinal. num. 9. prinileg. 3.*

3. Non desunt tamen Doctores (tanta est dignitas Dominorum Cardinalium) asserentes in tali casu Cardinalem iniuriantes poenas dicti *cap. felicis*, non effugere & reos læsæ Maiestatis effici; & ita præter Ioannem Ananiam in *cap. 1. de maledictis, col. 4.* & Felin. in *c. non dubium, num. 5. de sentent. excomm.* tenet hanc sententiam Hieronymus Manfredus *tract. de Cardinal. decis. 205.* & Iacobatius de *Conciliis lib. 1. fol. 39. col. 1. lit. B.* quia verbum *percussit* in d. cap.

felicis positum duplicem sensum habet, verificari enim potest & in percussione verbali, & actuali; vnde ista constitutio licet pœnalis sit, attamen simul fauorabilis est, cum præcipue in fauorem Cardinalium edita sit, debet ergo hanc percussionem verba-lem complecti.

4. Notandum est etiam hic obiter, quia in d. c. *felicis*, nullus omnino excipitur, & idem notat Gigas de *crimine læsæ Maiestatis lib. 1. q. 5. num. 10.* & Gambacurta de *immunit. lib. 5. c. 40. num. 5.* etiam Imperatorem ipsum offendendo Cardinalem aliquo modo in d. c. *felicis*, expresso, esse reum læsæ Maiestatis, quod etiam tenet Glossa *id. cap. Apostolica de sentent. & re iudicata, ver. Cardinales.*

RESOL. LXXIX.

An si quis percutiat Cardinalem percussione leuissima, incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ?

Et quid, si ictus solummodo vestes tetigit, aut eleuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis postea non percutiat? Ex part. 5. tract. 2. Resolut. 92.

§. 1. Affirmatiuè respondeo cum Seortia in *Bull. Pont. epist. 166. theor. 420.* ubi sic ait. Actiões principales quæ excommunicationi subiiciuntur contra offendentes Cardinales, sunt hæc: Interdictio, mutilatio, &c. Percussio iniusta etiam si physice sit leuissima, dummodo existimetur secundum moralem opinionem grauis iniuria ratione honoris & dignitatis: vt si Cardinalis percutiatur chirotheca. Ita ille. Vide etiam circa præsentem quæstionem Megalam in *3. p. lib. 3. c. 9. g. 1. n. 5.* qui n. 6. notat incurrere censuram Bullæ, si quis habet animum percutiendi Cardinalem, si ictus solummodo vestes tetigit, nam qui percutit vestem, qua est indutus Cardinalis, formaliter illum percutit, & per accidens est, si ictus personam non tetigit. Adde quod ex Alterio de *cons. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 5. dub. 1.* posset quis dicere incurrere etiam excommunicationem Bullæ Cœnæ eleuantem manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis postea non percutiat.

RESOL. LXXX.

An qui offensionem in Cardinalem, cum possit, non impedit, incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ?

Et an idem dicendum est de illo, qui sine vite periculo clamando poterat eiusmodi Prælatis opem ferre, & non clamauit aut pecunia eos redimere, & non redemit? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 88.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Bonacina in *Bullæ Cœnæ disp. 1. q. 12. punct. 3. n. 14.* ubi putat eum, qui non prohibet delicta; de quibus loquitur Bulla, non affici excommunicatione huius Canonis, non prohibendo præcisè, nisi fortè consentiat cooperando, & auctoritatem præstando. Ratio est, tum quia communiter approbati solet *regul. iur. in l. culpa caret. ff. de regul. iur.* in qua dicitur neminem ex sola scientia & notitia criminis teneri; tum quia in hoc Canone, excommunicantur patran-tes delictum, vel præstantes auxilium, consilium, & fauorem ad illud patrandum, qui autem non impedit, propriè loquendo, non præstat auxilium, consilium, vel fauorem, cum negatiuè se habeat: auxilium verò, consilium & fauor po sitiuum

S.R.E. Cardinalium, &c. Ref. LXXXI. &c. 405

postitum influxum importare videntur, tum quia verlamur in materia pœnali, & odiosa, in qua stri- & è interpretatio faciendâ est, tum quia dum Sum. Pontif. vinculo excommunicationis ligare intendit non impediens, solet eos exprimere, vt in *cap. quanta, de sent. excom.*

2. Verùm omnino contrariam sententiam tenendam esse puto, quam tuetur Alterius *de cens. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 6. col. 10.* Duardus *lib. 2. can. 11. q. 19. num. 1.* & Vgolinus *part. 2. cap. 11. ver. vel fauorem, num. 3.* & ratio est, quia facere proculdubio dicitur, quod vt dicti Canonis expressè prohibetur, quod verè percutienti faueat. Probatur ex text. in *cap. quanta, de sent. excommunic.* vbi habetur quod hi delinquentibus fauere dicuntur, qui, cum possint, manifesto facinori desinunt obuiare: si ergo fauere illi dicuntur, qui cum possint manifesto facinori non obuiant, idem proculdubio dicendum est de non prohibente percuti Cardinalem, aut alium Antistitem cum possit, atque aded in supradictam excommunicationem incidat. Ampliatur hæc conclusio, vt non solum locum sibi vindicet in iudiciis ac Potestatibus, qui ad id ex officio tenentur, sed etiam in iis, qui iurisdictionem non habent: nam si possunt prohibere ne Antistites offendantur, & non prohibent, prædictam excommunicationem contrahunt, eo quod text. in *cap. quanta*, generaliter loquitur, vt benè declarat Vgolinus *loc. cit.* vbi etiam *num. 4. 5. & 6.* hoc idem dicendum esse ait, si quis sine suæ vitæ periculo clamando poterat huiusmodi Prælati opem ferre, & non clamauit: aut pecunia eos redimere, & non redemit, quia tunc in excommunicationem incidet, per ea, quæ docet Socinus in *cap. ad audientiam, num. 35. 9. 98. de homici. dio.*

RESOL. LXXXI.

An si quis tantum sciens aliquos contra Cardinalem conspirasse, & illos non denunciaret, & patefaciat, incidat in excommunicationem?
Et an illos teneatur reuelare, etiam si per fraternam correctionem speratur emendatio? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 89.

§. 1. **Q**uicquid sit de censura Bullæ Cœnæ, certum est, vt notat Peregrinus *de immunit. cap. 1. num. 4.* & alij, incidere in excommunicationem latam à Pio V. 14. Kal. Ianuar. anno 1569. occasione mortis attentatæ contra S. Carolū Borromæū, in qua Bulla præscribitur, vt quisquis quouis modo cognouerit, siue ex litteris, scripturis, cœtu, conatu, concursu, insidiisque, aliisque signis, & iudiciis qualemcumque scientiam habuerit, vel etiam coniecerit, vel intellexerit quempiam auctorum, administratorum, vel consociorum coniurationis, seu conspirationis, aut commissi, committendive criminis in personam Cardinalis, teneatur quamprimum id Romano Pontifici, si in Curia fuerit, sin autem, Ordinario loci, vel si Cardinalis ipse Ordinarius extiterit, propinquiori Episcopo, & si crimen nondum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali quanto citius reuelare, & quicumque etiam non subditus, & omnino extraneus hac in re defecerit, cuiuscumque dignitatis fuerit, excommunicationis laqueo innodatus remaneat, pariterque maiestatis reus infamiam, & omnes pœnas in *cap. felicitis, de pœnis in 6.* inflictas eo ipso incurrat. De supradictis verò pœnis, & de tota materia huius Bullæ, vide Scortiam in *Constit. Pontif. epi. 109. de herem. 2. 97.*

2. Sed difficultas est, an in tali casu sit adhuc reus

reuelandus, si speretur per correctionem fraternam eius emendatio, & periculum non sit in mora? Negatiuam sententiam docet Duardus in *Bullæ Cœnæ, lib. 2. can. 11. q. 19. num. 1.* vbi sic ait. Benè verum est quod si quis sciat aliquem parare insidias huiusmodi Prælati, & probabiliter credat per secretam admonitionem illum recessurum à tali facinore, tunc debet præmittere secretam correctionem, cum hæc iure diuino præcipiatur, vt in *cap. si peccauerint, 2. q. 1. & cap. nouit, de indic. quod verum puto nisi ex dilacione denunciationis talis criminis immineret periculum multitudini, quia tunc sine dilacione faciendâ est denunciatio, quia bonum commune id postulat, & qui sic occultè peccat, non solum in te peccat, sed etiam in alios, iuxta ea, quæ docet D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. in corp. dum inquit, quod si aliquis occultè tractet, quomodo ciuitas tradatur hostibus, vel si hæreticus priuatiim homines à fide auerrat, oportet statim procedere ad denunciationem, vt huiusmodi nocentium impediatur nisi fortè aliquis existimaret, quod statim per secretam admonitionem posset huiusmodi mala impedire; ex quibus patet satis rigorosam esse Alterij sententiam, dicentis quod si sciat contra Cardinalem, vel alios Prælatos hic recensitos per aliquem machinari malum, quamuis eum mouerit, & speret emendationem, tamen à reuelatione desistere non debet. Ita Duardus.*

3. Verùm sententiam affirmatiuam Alterij, quam docet *tom. 1. de cens. lib. 5. disp. 12. cap. 6. col. 20. fol. 629.* tenet etiam nouissimè Martinus Bonacina in *Bullæ Cœnæ disp. 1. q. 12. punct. 3. num. 15.* quia quoties denunciatio, vel accusatio præcipitur in pœnam delinquentis, & ob commune bonum faciendâ est, siue delinquens priuata correctione emendetur, siue non. In hac autem constit. Pij V. præscripta videtur reuelatio in pœnam delinquentis, & ob commune bonum, quod offensione Cardinalium violatur, vt colligitur ex verbis constit. quibus præcipiuntur delinquentes reuelari non solum ante patratum crimen, sed etiam crimine perpetrato: ergo, &c. ex quibus à fortiori, amice Lector, hic aduerte, quàm verè ego in 4. p. tract. 5. ref. 24. docui, in delictis pertinentibus ad nostrum Tribunal S. Officij esse reos denunciandos, etiam si de illis speretur per correctionem emendatio, nam talis denunciatio præcipitur in eorum pœnam, & ob publicum Reipublicæ bonum. Non nego igitur supradictis minimè adhibendam esse correctionem, si speretur; id quod constanter nego, est vt non sint post correctionem Tribunali denunciandi. Vide incipsum, vbi supra.

RESOL. LXXXII.

An Cardinales percipientes se ipsos incurrant in censuram Bullæ Cœnæ?
Idem dicendum est de clericis percipientibus se ipsos quoad censuram cap. Si quis, &c. Ex part. 5. tract. 2. Ref. 84.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Duardus in *Bull. Cœn. lib. 2. cap. 11. q. 22. num. 2.* & Vgolinus in *Bull. Cœn. cap. 11. §. 1. num. 2.* ex Tabiena *ver. excommunicatio 1. cap. 1. num. 32.* & ratio est, quia Clericus seipsum percipiens incidit in excommunicationem latam in *cap. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* ergo nequè Cardinalis immunis erit ab hac excommunicatione Bullæ, si seipsum percipiat. Deinde hæc Bulla lata est in fauorem status Cardinalium. Ergo non potest Cardinalis cedere priuilegio huius Bullæ, quia est priuilegiū concessū dignitati, & nõ personæ.

2. Verùm

Sup. hoc in Ref. not. seq.

Quæ tunc inueniuntur in tom. 5. ff. 9. Ref. 4. & in alijs eius primæ not.